

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

אחד חדשים. שאין אדם טורח: והשם דמי אצוה דשמואל
דהאי חדשות כשיש בהן רצועות ואין מקושרות כעין קשר של
תפילין העשוי כמין אותיות וכן הוא קצוה ממיד אלמא טעמא משום
קשר הוא דקשירה אצ מלאכה ואסור לקשור בשבת קשר של קיימא:

אמר רב חסדא ואת אומרת עניבה פסולה בתפילין. תימה וכי
לא ידע רב חסדא דלר"י עניבה קשירה מעלייתא היא
דקאמר אביי וי"ל דניחא ליה לאוקמי מנתי' דאוסרת בחדשות
כרבנן דר"י דאמרי לאו קשירה הוא אי נמי דקסבר אפילו לר"י שריא
עניבה דסתמא דעמיה להמיר
ולעשות קשר גמור בחול כדפירשמי
לעיל: **אביי אמר ר"י לטעמיה**
בו' ורצו מאיר דשרי בחדשות
קסבר דלאו קשירה היא ומימה
דבעיא היא בריש אלו קשרים י' אם
עניבה לר"מ קשירה היא אם לאו
וקאי צתיקו ואומר ר"י דהתם
דמיהדק והכא בלא מיהדק וקמא
נראה דהלכה כר"י דעניבה קשירה
היא מדמסיק אביי דרבי יהודה
לטעמיה וסתם ממתינן אמיא כרבי
יהודה מיהו מדפריך סתמא דהש"ס
בפשיטות וליעניבה מיעבז משמע
דאין הלכה כר' יהודה ומכאן אר"מ
דאין צריך בכל יום להמיר קשר
תפילין ולחזור ולקשור בשעה שמתין
(ב) כגון שהיה אומר רבינו אליהו דא"כ
חדשות אמאי אסר הכא משום
קשירה הא לאו קשר של קיימא
ומה שהביא רבינו אליהו נראה
מדאמר בסוף הקומץ רבה (מנחות
דף נה:) תפילין מאימתי מבדק
עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה
לאו היינו קשירה ממש אלא קשירה
דהתם היינו הידוק כמו שלא קשורה
בזולת (מגה דף טו:) וכן קשורה צו
כלכל (פ"ג דף טז:):

(א) וסופה לג: ושי"ן,
(ב) מנחות לה: א' ויבמות
טו. קד: מנחות מג: ב"מ
קד: סנהדרין פא:
(ד) גבראיש איתא זוי וזין,
(ה) [דברים כח, ו] וברית
(ו, א) [בש"א: מדהמי שלשה
דגל, ח] [שבת דף ק"א: ו],
(ז) [וע"ע מוס' בריכות ו'
ד"ה אלו וכו'], (ח) [וע' מוס'
מנחות לה: ד"ה וישיין וע'
בפי רש"י דהכא דהתם],
(ט) [שי"ן במשה דלעיל לה:]:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אביי וכי
כשעה שמניחין כמו
שהיה אומר: (ב) ד"ה קשר
וכי אלא עור בטהרה וכלכל
כלכל למאי הלכתא
לתפילין [תפילין]
בהדיא כתיב בהו למען
תהיה מורה ה' צדיק מן
המומר צדיק וקאמר אלא
לערוך ופריך והאמר אביי
שי"ן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] רש"י ד"ה רבלי
עלמא וכי דעמא
דחדשות לאו משום ספק
קמיעא הוא. אלא טעמא
חדשות מפני שאין
מקושרות ואסור לקשור
בשבת ואם מתין בלא קשר
אין זה דרך מלבוש בחול
והי' לה משאוי ור"מ דמי
חדשות משום דס"ל
דמומי לקשור בשבת דשמה מי
שאינו של קיימא קשר
מרוצה עכ"ל הריטב"א
ועי' ב"ק הקודם בחו"ס
ד"ה וכי אדם טורח וכי
הדוק:

מוסף רש"י

קשר של תפילין. שיש
הרצועות על ראשו בעת
שיש אצלו כפי שיחה שני
נראה עליהן, דשי"ן נראה
בקצת בית חיוביה שכל
הקלף כעין שי"ן וה"ל
נראה בקשר וי"ד נראה
בזאתו של די טעין רצועה
קטנה וראשה כפוף מעט.
כעין וי"ד (מנחות לה:).
וגרייהו לבר. השם הוא
נראה במחוק. לשון אחר
גוייהו של רצועות אהן
תלויות מלך אחד וצויות
שחורות והוא ניייהו, לבר
(מנחות לה: ע"ש).

אחד חדשות ואחד ישנות דברי רבי מאיר
רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות
אלמא מר סבר טרח איניש ומר סבר לא
טרח איניש: (שיצ"י עצב"י סימן): והשתא
דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק * אלו הן
ישנות כל שיש בהן רצועות ומקושרות
חדשות יש בהן רצועות ולא מקושרות דכולי
עלמא לא טרח איניש וליעניבהו מיעבז
אמר רב חסדא ואת אומרת עניבה פסולה
בתפילין אביי אמר ⁶ רבי יהודה לטעמיה
דאמר עניבה קשירה מעלייתא היא טעמא
דעניבה קשירה מעלייתא היא הא הכי
עניב להו ⁵ והאמר רב יהודה בריה דרב
שמואל בר שילת משמיה דרב קשר של
תפילין הלכה למשה מסיני הוא ואמר רב
נחמן ונוייהו לבר דעניב להו כעין קשירה
דידרו אמר רב חסדא אמר רב ³ הלוקח
תפילין ממי שאינו מומחה בודק שתיים של
יד ואחת של ראש או שתיים של ראש ואחת
של יד מה נפשך אי מחד גברא קא זבין
לבדוק או שלש של יד או שלש של ראש
אי מתרי תלתא גברי זבין כל חד וחד ליבעי
בדיקה לעולם מחד גברא זבין ובעיני
דמיתמחי בשל יד ובשל ראש איני והא תני
רבה בר שמואל בתפילין בודק שלש של
יד ושל ראש מאי לאו או שלש של יד או
שלש של ראש לא שלש מהן של יד מהן
של ראש והתני רב כהנא בתפילין בודק
שתיים של יד ושל ראש הא מני רבי היא
דאמר ⁴ בתרי זימני הוי חזקה אי רבי אימא
סיפא וכן בצבת השני וכן בצבת השלישי
ואי רבי שלישי מי אית ליה מודה רבי
בצבתים דמתרי תלתא גברי זבין אי הכי
אפילו רביעי נמי ואפילו חמישי נמי אין הכי
נמי והאי דקתני שלישי לאפוקי מחזקיה
ולעולם אפילו רביעי וחמישי נמי: מצאן
צבתים או כריכות וכו': מאי צבתים ומאי
כריכות אמר רב יהודה אמר רב הן הן
צבתים הן הן כריכות צבתים ⁵ זווי זווי כריכות
דכריבן טובא: מחשיך עליהן ומביאן:
ואמאי לעייליגהו זוג זוג אמר רב יצחק
בריה דרב יהודה לדידי מפרשא ליה מיניה
דאבא ³ כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות
קודם שקיעת החמה מכניסן זוג זוג ואי לא
מחשיך עליהן ומביאן: ובסכנה מכסן
והולך: והתניא ⁷ ובסכנה מוליכין פחות
פחות מארבע אמות אמר רב לא קשיא
הא בסכנת נכרי הא בסכנת לטמים
א"ל

רב ניסים גאון

אביי אמר רבי יהודה
לטעמיה דאמר עניבה
קשירה מעלייתא היא.
איתא הא דר' יהודה
במסכת שבת בפרק אלו
קשרין חבל דלי שנפסק
לא היה קושר אלא
עונבו. ר' יהודה אומר
כורך עליו פונדא או
ספקיא ובלבד שלא
יענבו, ואמרי קסבר ר'
יהודה עניבה כולה קשירה
היא. ואיתא נמי בפרק אור
לארבעה עשר. הא מני
רבי הוא דאמר בתרי זימני
הוייא חזקה. עיקר דברי
רבי (במסכת [בתוספתא])
שבת בפרק ט"ז נישאת
למאשון ומת. לשיני זמת,
לשישי לא תנישא דברי
רבי. ואיתא בגמ' דיבמות
בפרק הבא על יבמות,
ובמסכת נידה בפרק
האשה שהיא עושה
צרכיה.

רבינו חננאל

ר"ן סבר ביבמות מותר
דכולי האי לא טרח אלא
בחדשות טרח, ר' מאיר
סבר אפילו בחדשות לא
טרח. והשתא דתני אבוה
דשמואל בר רב יצחק
אלו הן ישנות כל שיש
בהן רצועות ומקושרות,
חדשות שיש בהן רצועות
ואין מקושרות. אמר
משהיה דרב קשר של
תפילין הלכה למשה
מסיני. אמר רב נחמן
וניייהו לבר. (ואי) איכא
למימר דעניב להו כעין
קשירה ידירו. אמר רב
חסדא ואת אומרת עניבה
פסולה בתפילין. אמר רב
חסדא הלוקח תפילין כר',
ואוקומא בדוכין מחד
גברא, ובעיני עד (דמנות)
[דמתמחין] בשל יד ובשל
ראש. והא דתני רב כהנא
בתפילין בודק שתיים בשל
ראש, אוקומא לר' דאמר
בתרי זימני הוי חזקה.
ומודה ר' בצבתין דמתיר
תלתא זבין, הילכך צריך
לבדוק בכל צבת שתיים,
כדקתני סיפא וכן צבת
שני וכן צבת שלישי ואפי'
רביעי ואפילו חמישי דינם
שוין, והאי דקתני שלישי
לאפוקי מר' חזקי', ואפילו
רביעי ואפילו חמישי
הכי דינייהו. מצאן צבתין
או כריכות. אמר רב
יהודי: מן מחשיך עליהן
ומביאן. כולן כאחת,
ובסכנה מכסן והולך לו.
אוקומא במה דברים
אמורים בסכנת גויים
כגון שמר, אבל בסכנת
לטים, מוליכין פחות
פחות מארבע אמות,

קשר שר' תפילין ה"פ. פי'
בקומץ רבה הל"מ היך
הוא עשוי שדומה לדל"ת ובתפירתו
עשוי כמין שי"ן ורצועה קצוה צהם
וראשה כפוף ודומה ליו"ד הרי שדי
ואין נראה לר"י דאין הל"מ אלא
השי"ן בלבד כדמשמע בפרק צמה
מדליקין (שבת דף כח:) דקאמר אלא
הא דתני רב ביוסף ג' הו' הו' הו' הו'
למלאכת שמים אלא עור בטהרה
טהורה בלבד ⁵ מלמען תהיה מורת
ה' צדיק מן המומר צדיק למאי
הלכתא וקאמר לשי"ן והאמר אביי
שי"ן של תפילין הל"מ ומשני אלא
לרצועותיהן ולא פריך מד' ויו"ד
משמע דאין קדושה אלא בשי"ן בלבד
והיא דווקא הלכה אלא מלמנו צהם
מקום שיחה הקשר קרוי ד' ט':
וגרייהו צבר. פי' ר"י דאקשר
קאי כמו שפי' בערוך נוי
הקשר יפנה לגד חוץ אומו לז שנהיה
כעין ד ולהכי מייתי לה הכא ⁵:
הלוקח תפילין ממי שאינו
מומחה וכו'. תימה
דצפרק התכלת (מנחות דף מג:)
תניא תפילין יש להן דדיקה ואין
ניקחין אלא מן המומחה ואין לומר
דבלא דדיקה קאמר דאין ניקחין אלא
מן המומחה דהא קתני סיפא ספרים
ומזוזות יש להן דדיקה וניקחין מכל אדם ואור"י דהתם לכתחלה קאמר
דאין ניקחין אלא מן המומחה שלא יטריך לקרוע כל התפר ולבדוקן ואיכא
בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעצל לטרוח לבדוקן ויסמך להניחן
בלא דדיקה ללורך עשה והכא איירי צדיעבד שכבר לקח או כגון שאינו
מואל מומחה לקנות ממנו: ⁵ **מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן.**
תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור אמאי לא יטריך להחשיך עליהן
משום בזיון תפילין יש לומר דבישנות דווקא דחוי להכניס זוג זוג עשו תקנה
אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה:
רבי

ומזוזות יש להן דדיקה וניקחין מכל אדם ואור"י דהתם לכתחלה קאמר
דאין ניקחין אלא מן המומחה שלא יטריך לקרוע כל התפר ולבדוקן ואיכא
בזיון תפילין ואיכא נמי למיחש שמא יתעצל לטרוח לבדוקן ויסמך להניחן
בלא דדיקה ללורך עשה והכא איירי צדיעבד שכבר לקח או כגון שאינו
מואל מומחה לקנות ממנו: ⁵ **מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן.**
תימה בחדשות נמי דאי אפשר לקשור אמאי לא יטריך להחשיך עליהן
משום בזיון תפילין יש לומר דבישנות דווקא דחוי להכניס זוג זוג עשו תקנה
אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה:
רבי

אמות. קודם שיגיע לארבע אמות יעמוד לפוש וחזור והולך פחות
פחות מארבע אמות וכן תמיד דהשתא כל זמנא הוא עקירה
והנחה ואין כאן העברה ארבע אמות יחד: **בסכנה עובדי**
גוילים. דמצו להו לתפילין מוליכין: בסכנה ליטמים.
ישראל דקטלי ליה משום ממנו ולתפילין לא מצו להו מכסן:
הכי

משום בזיון תפילין יש לומר דבישנות דווקא דחוי להכניס זוג זוג עשו תקנה
אפילו כשהן מרובין ואין כלות קודם שקיעת החמה: